

Astrid Rickmanns tale ved Dansk Kvindesamfunds fest for den skandinaviske familieretskommission

Taler

Astrid Rickmann
Overretssagfører

Dato

8. december 1915

Sted

Langelinjes Pavillon,
København

Da den skandinaviske Familieretskommission blev nedsat i 1910, blev denne Begivenhed hilst med den største Glæde inden for Dansk Kvindesamfund. Denne gamle Forening havde jo i en lang Række af Aar arbejdet og kæmpet for at faa ændret Loven paa Familierettens Omraade, saa at vi kunde faa en *retfærdig* Familieretslovgivning her i Danmark. Dette Arbejde har haft sine lyse Tider, som i 1880, da vi fik Loven om gift Kvindes Ret til at raade over sit Selverhverv, og i 1908, da den 27. Maj bragte de tre Love, der har saa stor Betydning for Kvindens Retsstilling i det hele, for Hustruen og Børnene og for de ugifte Mødre. Men der har ogsaa været *mørke og trange* Tider for Arbejdet, Tider, hvor man syntes, man ingen Vegne kom; jeg skal blot nævne det Forslag til en Omordning af Formuesforholdet mellem Ægtefællerne, som D. K. lod udarbejde i 1908 og indsendte til Regeringen - det er begravet og glemt, og dog angaar det en Sag, der er en af dem, der ligger D. K. mest paa Hjerte. At faa Loven af 7. April 1899 ændret, det var gennem mange Aar Maalet for meget ihærdigt og slidsomt men forgæves Arbejde.

Men derfor maatte det ogsaa virke som en Lysstraale, som en Haand, der blev strakt os i Møde, da der blev nedsat en Kommission, som skulde udarbejde nye Love for Familieretten. Nu begyndte vi at kunne øjne en Afslutning paa de mange Aars Ønsker og Arbejde; og jeg tror, jeg tør sige, at aldrig er en Kommissions Arbejde fulgt med saa stor Interesse af Kvinderne og aldrig et Resultat afventet med saa stor Spænding, som Familieretskommissionens Arbejde og dets Resultat. Vi Kvinder ønsker og haaber, at Løsningen af alle disse vanskelige Spørgsmaal maa ske ud fra den samme Opfattelse af Forholdet mellem Ægtefællerne som den, vi har.

Jeg vil gerne her anføre nogle Ord af en højtbevaget og varmhjertet Kvinde, hvis

Navn vi alle kender; *Natalie Zable*. Hun mindes i sine Livserindringer sit eget lykkelige Barndomshjem, og erkender, at det, der var Lykken der, var: den dybe *Ærbødighed* mellem Mand og Hustru, den fulde *Fortrolighed* og den Uafbrudte Arbejden frem mod de højeste Maal, Og hun tilføjer, at hendes Maal for Undervisningen og Paavirkningen af de unge Kvinder var det, at faa Kvinden til at *forstaa* og *hævde* sin Plads, i Hjemmet som *jævnbyrdig* ved Mandens Side, - at fremme hendes Forstaaelse af sit *høje Kald som Moder*, - at virke til hendes Forstaaelse af Husets Førelse, aldrig ringeagtende dens Betydning, altid rede til at gøre sin Mand Regnskab for sit Forbrug, *men ogsaa forlangende hans fulde Fortrolighed i økonomisk Henseende*; at gøre hende i Hjertets og Sjælens Uddannelse lig med Manden - den gode Mand - saa hun i Sandhed kunde komme til at staa som hans Medhjælp, -----lige saa alvorligt *fordrende* som varmt *opofrende*.«

Denne smukke og forstaaende Opfattelse af Forholdet mellem Ægtefællerne, det er den samme, der som en rød Traad gaar gennem D. K.'s Arbejde for denne Sag. Vi ønsker ikke, at der skal tages et *ensidigt Hensyn* til Hustruen, vi ønsker en Ordning, der tager ligeligt Hensyn til begge Parter, saa at de almindelige *menneskelige* Retfærdighedskrav kan ske Fyldest.

Og naar jeg saa skulde nævne noget af det, der ligger Kvinderne mest paa Sinde, saa maa jeg først og fremmest nævne *Forældremagien over Børnene*. Her er Kvindernes Ønske og *Krav* det, at Faderen og Moderen maa komme til at staa fuldstændig lige, med lige stor Ret over de fælles Børn. Men naar man saaledes gaar over fra en Regel om den ene Parts Eneraadighed til en Regel om *to ligeberettigede Parter*, saa maa der ogsaa være en Udvej for det Tilfælde, at de to Parter er *uenige* ellers vil Reglen blive illusorisk. Vi ønsker, at der maa blive aabnet Adgang til Afgørelser af en Myndighed, der kan afgøre Tvisten upartisk og uhildet, en *Ægteskabsret*, der kan behandle disse Sager saa vel som mange andre Sager af Vigtighed, hvor der kan opstaa Uenighed mellem Ægtefællerne.

Jeg skal dernæst nævne, at Kvinderne selvfølgelig kræver Reglen om *Mandens Eneraadighed* over Fællesboet ophævet. Beholdes *Formuefællesskab* som Hovedform, maa *Raadigheden* være formet saaledes, at hver af Ægtefællerne raader over det, som han eller hun indfører i Ægteskabet eller erhverver under Ægteskabet paa en hvilken som helst Maade. *Men* hvis Loven bliver staaende ved denne Regel, bliver der begaaet Uret mod Hustruen i de allerfleste Ægteskaber. Saa vil den Hustru, der *intet* har *indført i* Ægteskabet, undtagen maaske Indbo, og *intet erhverver* under Ægteskabet komme til at staa som et umyndigt Barn,

der intet har at raade over med selvstændig Ret - og dette, mener vi, er *uretfærdigt*. Den Hustru, der lægger sit Arbejde, sin Interesse, sin Omtanke i Hjemmet, hun udfører et Arbejde, der er af største Værdi for Hjemmet og for Samfundet. Hun staar ved Mandens Side som hans *jævnbyrdige* i Arbejdet for det fælles Velfærd, de fælles Interesser, og hun bør derfor have en i *Loven hjemlet Ret til at raade over en Del af Mandens Indtægter*. Denne Ret er ikke nogen »Løn«, ikke nogen »Erstatning«, men en Ret, der maa hjemles hende ud fra et simpelt menneskeligt Retfærdigheds- og Lighedskrav.

Vi ved vel, at det vil volde store Vanskeligheder at bestemme, og afgrænse en saadan Ret nærmere i Loven; Spørgsmaalet kan tænkes løst paa mange Maader - jeg skal ikke her komme nærmere ind derpaa, men jeg tror, jeg tør sige, at dette *Krav er Kvindernes Hovedkrav* til en ny Lov om Formuesforholdet mellem Ægtefæller, *at der hjemles Hustruen en Ret til at raade over en Del af Mandens Indtægter*. Og skulde det vise sig umuligt at formulere denne Ret mere bestemt, saa er det os ogsaa nok, naar den blot er *anerkendt i Loven* som et *Princip*. Vi mener, at det vil have den største Betydning hvis Hustruen skal hævde sig ved Mandens Side, at hun ikke mere skal tage imod Penge efter hans Skøn, som en Naade, men som det, der er *hendes Ret efter Loven*, en Ret, hvis Omfang hun kan faa fastsat ved Ægteskabsretten, hvis Manden og hun ikke kan blive enige. Jeg er overbevist om, at en Regel som denne vil bidrage i høj Grad til at modvirke *Skilsmisser*; i mangfoldige Tilfælde maa den første Grund til en Skilsmisse søges netop i det økonomiske Afhængighedsforhold, hvori Hustruen staar over for Manden; navnlig for en Hustru, der *før Ægteskabet* har været *økonomisk uafhængig* maa Overgangen virke *pinlig og nedværdigende*.

Foruden Ret til Raaden over en Del af Mandens Indtægter mener vi, at der under visse Betingelser yderligere maa gives Hustruen Ret til Part i de af Manden opsparede Beløb; ofte er det jo netop *hendes* Flid og Dygtighed, der bevirker, at der kan lægges noget op.

Og sluttelig skal jeg nævne, at det sikkert er et Ønske hos Kvinderne, at de *bevarer* den Ret, de nu har, til at beholde deres eget Navn, naar de gifter sig, hvis de ønsker at beholde det, og uden at behøve at afgive en Erklæring herom. Den Uklarhed, som Loven af 1904 medførte, ønsker man fjernet ved en klar Lovudtalelse om dette.

Det, jeg her har nævnt, er nogle af de Ønsker og Krav, som Kvinderne har;

hvorvidt de vil blive opfyldte, det ved vi intet om. Men vi haaber og ønsker, at Kommissionen ialfald i de store Hovedlinier vil dele vor Opfattelse, saa at vi engang maa faa Lejlighed til at sige Dem en rigtig Tak. I Aften vil vi sige Dem en foreløbig Tak, først en Tak, fordi Kommissionen selv har ønsket at faa Kvinder med i sit Arbejde, og dernæst en Tak for det store og uegennyttige Arbejde, De udretter i denne Sag, der ligger Kvinderne saa meget paa Hjerte.

Kilde

"Kvinden og samfundet" nr. 1, 1916, s. 6-7, Kvinfos kvindearkiv.

Kildetype

Dokumentation i avis, magasin e.l.

Tags

Festtale, Kvindebevægelsen

Relateret

Gyrithe Lemches tale ved Dansk Kvindesamfunds fest for den skandinaviske familieretskommission
8. december 1915

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/astrid-rickmanns-tale-ved-dansk-kvindesamfunds-fest-for-den-skandinaviske-familieretskommission>